

Ірина Леванчук

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

УКРАЇНСЬКА ДІАСПОРА В ПРОЦЕСІ ВИБУДОВУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ ТА США: ЕВОЛЮЦІЙНИЙ АНАЛІЗ

Iryna Levanchuk

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

UKRAINIAN DIASPORA IN THE STRATEGIC UKRAINE – U.S. RELATIONS: EVOLUTIONARY ANALYSIS

In the context of the establishment of bilateral strategic relations between Ukraine and the United States, the evolutionary influences of the U.S. Ukrainian diaspora on the formation of relationships between the actors are considered. By trying to maintain contacts with its historical Fatherland, the Ukrainian diaspora is explored to have shown the greatest activity in relations with Ukraine since the latter gained its independence. The first stage of such interactions had mostly economic grounds. Subsequently, this cooperation was supplemented by the social and political components, and today it includes the whole spheres of the Ukrainian society living.

While studying the evolution and trends in the lobbying of Ukraine's interests by the Ukrainian diaspora in the United States, the Ukrainians are determined to defend the interests of our state not only on the U.S. domestic political arena but also internationally. Consequently, the Ukrainians in the United States can be considered as one of the most powerful forces in the fight against the Russian propaganda, during the support for Ukraine's position in the world and the humanitarian assistance to Ukraine in the face of the Russian aggression in the East.

Keywords: Ukraine, USA, U.S., strategic relations, diaspora, cooperation, geostrategy.

Зважаючи на інтенсифікацію двосторонніх відносин між Україною та Сполученими Штатами Америки, спричинену посиленням рухом нашої держави у напрямі європейських та євроатлантичних структур, збройною агресією Росії на Сході України, а також потужними реформами всіх секторів суспільного життя в Україні, стратегічно важливого значення для взаємин між акторами набуває гуманітарна сфера взаємодії. Причому, наразі в фокусі особливої уваги сторін перебувають як культурні, освітні й соціальні проекти, так і важливість забезпечення постійного гуманітарного діалогу й механізмів надання гуманітарної підтримки українським військовим та цивільному населенню, котре опинилося в епіцентрі комплексної гуманітарної катастрофи, що розгорілася на українському Донбасі.

Оскільки, відповідно до положень Хартії Україна – США про стратегічне партнерство від 12 грудня 2008 р., Україна та Сполучені Штати Америки підтвердили намір поглиблювати партнерство на благо двох народів та розширювати співробітництво з широкого спектру спільних пріоритетів¹, можемо констатувати, що гуманітарна складова двостороннього співробітництва між суб'єктами наразі є одним із геостратегічних імперативів їхньої взаємодії, адже сприяє поглибленню та розширенню зв'язків між соціумами. Останні сьогодні доволі часто є ключовою рушійною силою кооперації держав, оскільки напряму використовують історично вибудовані суспільні механізми взаємодії та взаємних впливів.

У цьому ключі важливим елементом розбудови співробітництва по осі «Україна – США» є діяльність української діаспори в Сполучених Штатах Америки та розвиток співпраці з українською громадою з боку вітчизняних урядових та громадських структур. Наразі поглиблення такої взаємодії

¹ *Хартія Україна–США про стратегічне партнерство 2008* (Уряд України та Уряд США). *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/840_140> (2018, травень, 08).

є чинником зміцнення зв'язків України зі США через посилення ролі культурно-гуманітарної, правової та економічної складових у двосторонніх відносинах. Відтак, політика цієї держави стосовно української громади є одним із важливих показників її позиції щодо України. З іншого боку, метою Державної програми співпраці із закордонними українцями на 2017-2020 рр., схваленої Кабінетом Міністрів України 21 червня 2017 р.¹, є використання потенціалу української діаспори для формування позитивного іміджу України у світі, просування економічних інтересів нашої держави, утворення груп, що сприяють реалізації інтересів нашої держави за кордоном та забезпечення всебічної практичної підтримки органами влади країни проживання закордонних українців подальшої інтеграції України до європейської спільноти. Відповідно, виконання завдань даного документа дасть змогу створити умови для консолідації зусиль українців США з метою сприяння розбудові в Україні незалежної, демократичної і правової держави, а також активізувати участь їх громадських організацій у реалізації зовнішньополітичних ініціатив України.

Такий підхід української влади віддзеркалює провідні еволюційні тенденції взаємодії українців США з їх історичною Батьківщиною та дозволяє констатувати наявність вагомим впливу на двосторонні відносини країн із боку української діаспори. По суті, починаючи з перших днів незалежності України українська громада США намагається в міру своїх можливостей впливати на високопосадовців своєї держави задля здобуття прихильного ставлення до країни їх походження. В свою чергу, зв'язки із закордонним українством завжди належали до найголовніших пріоритетів вітчизняної зовнішньої політики. Наявність українських етнічних громад у багатьох регіонах світу (зокрема, й у США) вітчизняна влада розглядає як фактор реалізації національних інтересів України, що реально забезпечує економічну, культурну та мовну присутність нашої держави в різних куточках Земної кулі. Практика засвідчила, що діаспора є вагомим елементом двосторонніх відносин, який у більшості випадків здатен виконувати роль «зв'язуючої ланки» між Україною та державами проживання української національної меншини (етнічної групи).

Примітно, що саме українські емігранти в США ніколи не втрачали надії на те, що Україна зможе вибороти свою незалежність. Первинно не полишаючи думки про повернення на свою історичну Батьківщину, вони прагнули відстоювати власні звичаї і традиції. Уся діяльність української громади – політична, громадська, професійна, культурна, освітня та релігійна – зумовлювалася свого роду моральним обов'язком допомогти Україні в її боротьбі за незалежність, а після здобуття останньої – в підтримці держави під час її становлення як повноправного суб'єкта міжнародних відносин².

Хоча початком масової еміграції українців до США вважається 1887 р., коли група українців-русинів із Закарпаття прибула для роботи на шахтах штату Пенсільванія³, українські імена траплялися й серед першопрохідців Нового Світу. Так, ще до прибуття на Американський континент у 1620 р. славнозвісної каравели пілігримів *Mayflower*, на одному з кораблів капітана Дж. Сміта, який заснував у 1608 р. першу постійну англійську колонію в Північній Америці – м. Джеймстаун (штат Вірджинія), – служив лікар Л. Богун. Згідно з наявними даними, Дж. Сміт зустрів його в Україні після втечі з турецької в'язниці по дорозі на Батьківщину – в Англію⁴.

Відповідно, спираючись на наявні дослідження й історичні факти, сьогодні більшість учених виокремлює чотири етапи розвитку організованого життя української громади США⁵:

I етап (1870-1914 рр.). Для даного періоду переміщення українців до США ключовими є економічні причини переселення. В цей час відбувалося становлення організаційної мережі осередків закордонного українства та формування його чіткої національної ідентичності.

II етап (1923-1939 рр.). Ця «хвиля» української міграції до США розпочалася по завершенню Першої світової війни на тлі загострення політичної та економічної ситуації на території України.

¹ Розпорядження про схвалення Концепції Державної програми співпраці із закордонними українцями на 2017-2020 рр. 2017 (Кабінет Міністрів України). Офіційний сайт Верховної Ради України <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/428-2017-%D1%80>> (2018, травень, 08).

² Трошинський, В.П., Шевченко, А.А. (1999). *Українці в світі*. Київ: Видавничий Дім Альтернативи, 53.

³ Куропась, М. (1984). *Історія української іміграції в Америці. Збереження культурної спадщини*. Нью-Йорк: Український Музей, 7.

⁴ Трошинський, В.П., Шевченко, А.А. (1999). *Українці в світі*. Київ: Видавничий Дім Альтернативи, 44.

⁵ Lopukh, V. (2014). The effects of the 'fourth wave' of immigrants from Ukraine on the Ukrainian diaspora in the United States. *Демографія та соціальна економіка*, 1 (21), 193.

Політична самосвідомість новоприбулих українців дозволила останнім розгорнути активнішу діяльність на території Сполучених Штатів, створюючи нові українські організації та активно підтримуючи діяльність існуючих закордонних структур.

III етап (1946-1959 рр.). Протягом цього періоду до Сполучених Штатів переселялися переважно політичні емігранти, котрі прибували з таборів для біженців і переміщених осіб у Німеччині й Австрії. На території США мігранти обмежилися незначною участю в роботі існуючих українських організацій, створюючи в основному власні об'єднання.

IV етап (1991 р. – теперішній час). Даний період переміщення українців до США наразі характеризується як вільна економічна міграція. Для новоприбулих українців сьогодні характерна активна участь у роботі організацій і структур, створених українською діаспорою, та підтримання тісних контактів зі своєю історичною Батьківщиною.

Згідно з інформацією, наданою Посольством України в США, під час перепису населення 2000 р. у США зареєстровано близько 893 тис. осіб українського походження (0,3% від загальної кількості населення країни). Наразі, за підрахунками Дослідницького центру з питань вивчення української діаспори у Сполучених Штатах Америки, який діє при Науковому товаристві імені Тараса Шевченка, в США проживає 930 434 особи українського походження (0,3% від загальної кількості населення країни). Хоча, за оціночними даними більшості діаспорних джерел, у Сполучених Штатах мешкає близько 1,5-2 млн. українців¹. Зважаючи на чисельність українців у США та тривалий період їхнього перебування на території цієї держави, можемо стверджувати наявність суттєвого впливу української діаспори в американському соціумі. Проте, долучатися до налагодження двостороннього діалогу між Україною та США на міжнародній арені представники української діаспори отримали змогу тільки після початку періоду «Гласності» в СРСР, повноцінно ж – після здобуття нашою державою незалежності 1991 р.

Як результат, можемо виділити кілька стадій участі української діаспори США в становленні Української держави як повноцінного суб'єкта міжнародних відносин та налагодженні соціально-економічного, культурного та політичного співробітництва між сторонами.

Відправною точкою для першої стадії умовно можна вважати Чорнобильську трагедію 1986 р., котра поклала початок благодійній та філантропічній діяльності української діаспори на території її історичної Батьківщини. Так, 1989 р. у США засновано Фонд допомоги дітям Чорнобиля, що став найбільшою благодійною організацією в країні. Відтоді до України почали надходити вантажі з найсучаснішою медичною технікою та ліками. За даними ООН, протягом 20 років від дня Чорнобильської катастрофи українці США передали Україні майже 240 млн. дол. грошової допомоги та медичну допомогу на суму більш як 100 млн. дол.².

Проект ліквідації наслідків Чорнобильської аварії стосувався різних сфер суспільної практики – медицини, освіти, науки. Протягом його реалізації українська громада в США постійно зверталася з заявами до світової громадськості, закликаючи владу США та інших країн надати моральну й фінансову підтримку постраждалим і полегшити страждання жертв трагедії шляхом забезпечення їх належного медичного обслуговування. Як результат, на фінансування нового укриття для Четвертого енергоблоку Чорнобильської АЕС українська діаспора і влада США пожертвували 1 млрд. 40 млн. дол. Такі організації як Фонд допомоги дітям Чорнобиля, Фонд Чорнобиля, Союз українок Америки, Злучений українсько-американський комітет допомоги й окремі меценати почали забезпечувати лікарні медичним обладнанням, закуповувати медикаменти, втілювати освітні ініціативи в галузі охорони здоров'я й медицини³.

Наразі постійну підтримку американської діаспори отримують понад 30 лікарняних дитячих закладів у різних областях України. Спільно з Союзом українок Америки Фонд допомоги дітям Чорнобиля запровадив першу в Україні систему ядерно-магнітного резонансу, внаслідок чого засновників Фонду – подружжя Зенона та Надії Матківських – нагороджено за благодійну діяльність

¹ Офіційний веб-сайт Міністерства закордонних справ України (2018). *Україна у Сполучених Штатах. Українці у США. Українська громада в США*. <<http://usa.mfa.gov.ua/ua/ukraine-us/ukrainians-in-us>> (2018, травень, 08).

² Климчак, М. (2011, травень, 20). У Чикаго відзначили 25-ту річницю Чорнобиля. *Свобода*.

³ Чолій, С., Романів, С. (2011). *Протокол річних загальних зборів Світового конгресу українців (21-23 серпня 2011)*. <http://www.ukrainianworldcongress.org/repository/Annual_meetings/2011/Book2011.pdf> (2018, травень, 07)

в Україні і в штаті Нью-Джерсі в США, де вони проживають на постійній основі. Крім того, Верховна Рада України визнала Надію Матківську «Почесною матір'ю дітей Чорнобиля»¹.

Зі свого боку, Союз українок Америки створив низку гуманітарних і благодійних організацій, котрі опікуються питаннями вдосконалення техніко-апаратного забезпечення українських медичних закладів та покращення умов проживання дітей, позбавлених батьківської опіки, – «Бабусі», «Медична допомога дітям», «Закарпаття», «Фонд допомоги сиротам та сиротинцям», «Молоко і булочка наймолодшим школярам України». Громадська організація «Український дар життя», створена 1996 р., надає медичну допомогу українським дітям зі складними кардіологічними вадами. Крім поставок спеціальної апаратури, СУА постійно організовує стажування українських хірургів у провідних клініках США².

Після розпаду СРСР українці США почали активно сприяти розвитку демократії, стимулюванню реформування вільного ринку та зміцненню прав людини в Україні. Створена 1991 р. Фондація «Україна – США» спромоглася налагодити транснаціональне співробітництво американських міст та населених пунктів на території України в галузях економічного розвитку, бюджетного процесу, комунального господарства і громадського транспорту. Українсько-американська програма партнерства громад має свої центри у містах Львів, Черкаси, Харків та Херсон, де постійно проводяться тренінгові навчання для представників органів місцевого самоврядування³.

Українська громада США надала відчутну підтримку вітчизняній владі під час розбудови мережі дипломатичних і консульських установ. У 1993 р. у США створено Фонд підтримки дипломатичних представництв України в Сполучених Штатах Америки. Разом з Українським конгресовим комітетом Америки і Українською американською координаційною радою ним зібрано понад 1 млн. 700 тис. дол. США і придбано будівлю для Генерального консульства України в м. Нью-Йорк⁴ та приміщення для розміщення офіційних дипломатичних представництв нашої держави в інших регіонах Сполучених Штатів.

Поступово потенціал української діаспори США почав спрямовуватися не тільки на фінансово-економічне сприяння окремим проектам, а й на підвищення прозорості законодавства України, ефективну організацію роботи Парламенту, поліпшення взаємодії між гілками влади, розширення доступу громадськості до законодавчого процесу. За формою така участь передбачала надання інформаційної, моральної, політичної та матеріальної допомоги під час проведення конференцій і круглих столів, імплементації мультигалузевих програм, публікування і розповсюдження літератури, надання консультацій, організації виховних проектів. Дані заходи давали змогу більшості українських громадян сприймати демократію як цінність, підвищували ступінь їхньої політичної освіченості, сприяли формуванню нової політичної еліти, котра керувалася б загально визнаними передовими нормами розбудови держави.

У цьому контексті діяльність української діаспори розгорталася й на території США: 1997 р. у Конгресі створено окрему групу сприяння Україні – так званій «Український кокус», – члени якої почали забезпечувати всебічну підтримку законопроектів, що стосувалися допомоги Україні та налагодження подальшої співпраці з нашою державою. Сьогодні Український кокус є одним із найбільших подібних об'єднань депутатів, котрі діють у Конгресі США. До того ж, до його складу входять як представники Демократичної, так і Республіканської партій. Ця структура є надійним джерелом інформації про останні події в Україні для всіх зацікавлених осіб. Так, із точки зору Голови Українського кокусу М. Каптур, інформаційна робота української діаспори критично важлива для просування проукраїнських законопроектів та підтримки України не тільки в Конгресі США, а й загалом у рамках американського суспільства⁵.

Відтак, саме представники української діаспори часто проводять зустрічі з конгресменами й сенаторами, а також так званими «стаферами» (від англ. *staffer* – штатний співробітник, чиновник) –

¹ Лазебник, С.Ю. (2007). *Закордонне українство: витоки та сьогодення*. Київ: Істина, 91-92.

² Кардаш, П., Кот, С. (1998). *Українці в світі*. Київ; Мельбурн: Фортуна, 104-105.

³ Лазебник, С. Ю. (2007). *Закордонне українство: витоки та сьогодення*. Київ: Істина, 94.

⁴ Там само, 93.

⁵ [Texty.org.ua](http://texty.org.ua) (2016) *Про що домовляються українці з американськими сенаторами. Інформаційна боротьба діаспори в США*. <http://texty.org.ua/pg/article/textynewseditor/read/64725/Pro_shho_domovlajutsa_ukrajinci_z_amerykanskyu_Senatoramy> (2018, травень, 07)

представниками секретаріатів Конгресу, Білого дому, Державного департаменту та інших органів влади США. Під час таких перемовин вирішуються питання двосторонньої взаємодії Україна – США, формуються засади офіційних позицій державної влади США щодо України та визначаються пріоритетні сфери взаємодії між сторонами. Крім того, за активної участі діаспорних інституцій почали реалізовуватися проекти громадської освіти і громадського інформування, а також спостереження за передвиборчими кампаніями в Україні¹.

Відповідно, під час Помаранчевої революції 2004-2005 рр. в Україні українська громада США була доволі активною, зокрема, щодо надання фінансової допомоги протестувальникам, а також проведення маніфестацій підтримки українського народу в багатьох містах Сполучених Штатів. Як результат, 2004 р. розпочалася нова, політико-економічна стадія залучення української діаспори до процесу поглиблення двостороннього співробітництва між Україною та США. Як свідчить аналіз медіапростору українців США того періоду, з метою протидії негативним тенденціям у демократичному розвитку Української держави, Українська національна інформаційна служба, Український конгресовий комітет Америки, Українсько-американська координаційна рада, Союз українців Америки проводили зустрічі з представниками влади США та паралельно зверталися до Президента і Верховної Ради України² з вимогою дослухатися до вимог українського населення та провести вільні, демократичні вибори в країні.

Надалі, в процесі інтенсивної демократизації усіх секторів суспільного життя Української держави та поглиблення її взаємин із країнами Заходу (в першу чергу, зі США), саме Український конгресовий комітет Америки лобіював скасування Конгресом Сполучених Штатів дискримінаційної для торгівлі України з цією державою «поправки Джексона-Веніка», таким чином сприяючи підтримці урядовими колами наміру України вступити до Світової організації торгівлі, збільшенню обсягу допомоги нашій країні та визнанню її державою з ринковою економікою³.

Саме в цей період українська діаспора США стала одним із найважливіших акторів впливу на американську владу в процесі посилення підтримки Сполученими Штатами Української держави в її протистоянні з Росією. Зважаючи на відмову України від «політики багатовекторності», котрою вітчизняна влада керувалася під час налагодження міжнародної взаємодії з РФ та країнами Заходу після здобуття незалежності, представники української діаспори в США почали лобіювати інтереси нашої держави й відкрито наполягати на підтримці владою Сполучених Штатів європейського та євроатлантичного курсів України. Крім того, українська діаспора США зайняла однозначно антагоністичну позицію щодо подальшої взаємодії України з Росією за відсутності засад паритетного партнерства у відносинах між ними. Приміром, під час так званої «газової війни» між Україною та РФ 2008-2009 рр. на засіданні Президії Української Всесвітньої Координаційної Ради 15 січня 2009 р. було схвалено Заяву зборів української інтелігенції, в якій представники закордонного українства намагалися розкрити перед державами Заходу сутність зовнішньої політики Росії. Зокрема, наголошувалося на тому, що «московський газовий шантаж України, що з особливою агресивністю розгорнувся на початку 2009 р., – це продовження давньої багатовікової імперської політики щодо українського народу. Це помста Україні за її незалежну зовнішню і внутрішню політику, за намагання інтегруватися до Європейського Союзу і до НАТО, за проголошення Голодомору 1932-33 рр. геноцидом української нації, за Помаранчеве повстання, яке не дозволило Москві позбавити українців свого виборчого права. Цей шантаж розрахований на те, щоб виправдати вороже ставлення до України з боку Москви аж до такої міри, щоб Росія позбулася своїх зобов'язань як гаранта недоторканності кордонів нашої держави, що зафіксовано в Меморандумі ядерних держав у Будапешті 5 грудня 1994 р.»⁴.

До речі, саме в цьому документі наголошувалося на неможливості існування демократичної і вільної Європи без України. У подальшому дана риторика стала базовою для наративів, що застосовуються українською діаспорою в процесі налагодження нової стадії двосторонніх відносин України та США, котра, з точки зору долучення діаспори, характеризується комплексністю наявних

¹ Гомотюк, О., Недошитко, І. (2014). Українська діаспора США у процесах українського державотворення: перспективи дослідження. *Наукові виклади*, 5, 51.

² Там само.

³ Лазебник, С.Ю. (2007). *Закордонне українство: витоки та сьогодення*. Київ: Істина, 94.

⁴ Павличко, Д.В. (2011). *Проблеми світового українства в діяльності Української Всесвітньої Координаційної Ради (2006-2011)*. Київ: Основи, 93.

взаємодій та сфер охоплення. Початком даної стадії можемо вважати Революцію гідності 2013-2014 рр., під час якої українські організації у США стали політичними джерелами інформації про етнічну Батьківщину, свого роду провідниками національних інтересів України на території їх діяльності. Надаючи правдиві факти про події в Україні місцевим і федеральним політикам США, українська діаспора протидіяла російській пропаганді. Крім того, створена її представниками організація *ROC Maidan* активно підтримувала українських протестувальників під час революційних подій в Україні: частина її членів взяла на себе гуманітарну допомогу Україні, а інша – інформування громадян і політиків США про події у нашій державі¹.

Надалі діяльність української діаспори США активізувалася з початком російсько-української війни 2014 р. Одразу ж після появи російських військових у Криму, 28 лютого 2014 р. Світовий конгрес українців підтримав Звернення Верховної Ради України до РФ, США і Великої Британії щодо негайного проведення консультацій задля дотримання Будапештського меморандуму та закликав Росію виконати її міжнародні зобов'язання стосовно України. 2 березня 2014 р. у 27 містах США відбулися масштабні акції протесту проти введення військ РФ до Криму, а УККА виступив з вимогами негайного запровадження санкцій проти РФ та надання Україні масштабної допомоги з боку США, НАТО та ООН. Така реакція української діаспори США, синхронізована з діями української влади на міжнародній арені, стала поштовхом до засудження 2 березня 2014 р. країнами *G7* порушення Росією суверенітету та територіальної цілісності України, а також призупинення підготовки саміту *G8*, що мав відбутися в російському м. Сочі в червні 2014 р. Дані кроки стали першими проявами міжнародної реакції на дії Росії в Україні, що згодом призвело до запровадження багаторівневих санкцій проти неї² та суттєвого обмеження дво- та багатосторонньої співпраці з державою-агресором.

Відтак, починаючи з 2014 р., в американському суспільстві створюється атмосфера публічної підтримки зовнішньої і внутрішньої політики України, форсування демократичних перетворень на теренах нашої держави та нейтралізації критичних настроїв щодо України, котрі виникали в певних колах унаслідок пропагандистської діяльності РФ. Наразі українські газети, журнали, радіо- і телепрограми, що створюються представниками української діаспори в США, не тільки забезпечують інформаційну присутність нашої держави на території останніх, а й створюють її позитивний імідж, сприяючи просуванню інтересів України в межах американського соціуму.

Організовані представниками закордонного українства акції протесту, мітинги, маніфестації, віче сьогодні мають суттєвий вплив на формування думки громадськості та мас-медіа країн Заходу щодо порушення прав і свобод людини та громадянина, корупцію в Україні і реальний стан справ, що створює передумови для розв'язання наявних проблем. Водночас, реалізуючи освітньо-виховні проекти, представники української діаспори сприяють формуванню в українському соціумі нових політичних і громадянських цінностей, розвитку демократії, реалізації справедливих демократичних виборчих процесів.

Зокрема, 28 серпня 2014 р. Урядом України та Світовим конгресом українців підписано Меморандум про співпрацю³, метою якого було визначено посилення взаємодії Української держави із закордонними українцями, утвердження незалежності і суверенітету України, забезпечення її територіальної цілісності, сприяння демократичному процесу в Україні, її євроінтеграційним та євроатлантичним прагненням. Відтак, наразі сторони, серед іншого, співпрацюють задля сприяння реалізації зовнішньополітичних пріоритетів України; поглибленню плідної та взаємовигідної співпраці України з урядами країн перебування закордонних українців; та надання гуманітарної допомоги постраждалим учасникам Революції гідності й жертвам агресії Російської Федерації на Сході України.

Так, гуманітарна та кваліфікована медична допомога, організацією якої опікується українська діаспора, наразі є надзвичайно актуальною для України, адже включає не тільки лікування

¹ [Texty.org.ua \(2016\) Про що домовляються українці з американськими сенаторами. Інформаційна боротьба діаспори в США.](http://texty.org.ua/pg/article/textynewseditor/read/64725/Pro_shho_domovlajutsa_ukrajinci_z_amerykanskyumu_Senatoramy) <http://texty.org.ua/pg/article/textynewseditor/read/64725/Pro_shho_domovlajutsa_ukrajinci_z_amerykanskyumu_Senatoramy> (2018, травень, 07).

² Там само.

³ *Ukrainian World Congress (2014). Меморандум про співпрацю між Світовим Конгресом Українців та Кабінетом Міністрів України* <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Memoranda/28_08_2014-Memorandum-Ukr.pdf> (2018, травень, 06).

поранених українських військових за кордоном, а й приїзд медиків до України та навчання українських фахівців у галузі психічного здоров'я, організоване Центром досліджень посттравматичного стресового розладу (зокрема, «в'єтнамського» та «афганського» синдромів) при Єльському університеті. Крім того, одразу ж після початку бойових дій на Донбасі, представники *Medical Teams International* безкоштовно передали 40 т медичного обладнання для військових госпіталів України, а *Mercy Corps* виділила 2,5 млн. дол. США на закупівлю медичних препаратів (важливо, що в 2015 р. дана організація відкрила свої представництва в містах Києві та Старобільську)¹. Сьогодні українці США продовжують підтримувати сім'ї прифронтових населених пунктів України, які опинилися у складних життєвих обставинах, та родини із зони проведення Операції об'єднаних сил, постійно передаючи їм продуктові набори та необхідну гуманітарну допомогу.

У контексті нашого дослідження важливо, що активізація діяльності української діаспори в цей період сприяла налагодженню позитивної динаміки міждержавної та міжпарламентської співпраці України та США, котра, в свою чергу, доволі конструктивно впливає на вибудовування відносин України з іншими акторами міжнародних відносин. Починаючи з 2014 р., завдяки роботі представників Українського кокусу в Конгресі США було представлено кілька десятків проектів законів та резолюцій щодо України. На сьогодні Конгрес майже однотайно виступає за розширення фінансової та військової допомоги Україні, в тому числі за рахунок надання нашій державі оборонної зброї.

Зокрема, 3 квітня 2014 р. Конгрес США прийняв Закон про підтримку суверенітету, територіальної цілісності, демократії та економічної стабільності в Україні², що, серед іншого, дозволило США надати Україні державні гарантії на 1 млрд. дол., а нашій державі – залучити відповідну суму на зовнішніх ринках під менш ніж 2% річних, що стало найдешевшою позикою України. Найбільшим виявом підтримки України з боку США у 2014 р. став пролобійований українською діаспорою Закон про підтримку свободи України, ухвалений Сенатом і Палатою представників США 11-12 грудня і 18 грудня підписаний Президентом США Б. Обамою³. Офіційною метою зовнішньої політики США щодо України в документі проголошено відновлення територіальної цілісності нашої держави та її захист від російської окупації, а Україну визнано військовим союзником Сполучених Штатів поза НАТО. Крім того, Законом створено конкретні механізми надання допомоги Україні під час побудови демократичного суспільства та зміцнення безпеки, зокрема, шляхом забезпечення нашої держави оборонним озброєнням, надання технічної допомоги у зміцненні енергетичної безпеки, розвитку громадянського суспільства і боротьби з корупцією.

Уже в лютому 2015 р. було офіційно оформлено алгоритм роботи «Групи підтримки України в Сенаті», члени якої виступають ініціаторами прийняття законів на підтримку України, а їхня позиція є потужним чинником формування суспільної думки в США, впливаючи на вибудовування їх зовнішньополітичної лінії⁴. Відповідно, наразі їхня діяльність спрямована на розширення санкцій проти Росії та уможливлення надання Україні летального озброєння. Так, наприкінці 2017 р. Президент США Д. Трамп підтримав рішення Конгресу про продаж Україні летальної зброї оборонного характеру, зокрема, протитанкових ракетних комплексів *Javelin*, схвалене за активної підтримки представників української діаспори.

Відповідно, можемо констатувати, що сьогодні українська діаспора в США займає доволі активну позицію щодо процесів демократизації і трансформації України, розвитку ринкової економіки, лобювання зовнішньо- і внутрішньополітичних інтересів вітчизняного суспільства. Саме використання надбань діаспори є одним зі шляхів інтеграції України у світовий простір,

¹ Тексти.org.ua (2016) *Про що домовляються українці з американськими сенаторами. Інформаційна боротьба діаспори в США*. <http://texty.org.ua/pg/article/textynewseditor/read/64725/Pro_shho_domovlajutsa_ukrajinci_z_amerykanskyму_Senatoramy> (2018, травень, 07)

² CONGRESS.GOV (2014). *Support for the Sovereignty, Integrity, Democracy, and Economic Stability of Ukraine* <<https://www.congress.gov/113/plaws/publ95/PLAW-113publ95.pdf>> (2018, травень, 09)

³ CONGRESS.GOV (2014). *S.2828-Ukraine Freedom Support Act* <<https://www.congress.gov/bill/113th-congress/senate-bill/2828/text>> (2018, травень, 09).

⁴ Сухобокова, О.О. (2015). Українська діаспора як чинник підтримки України США і Канадою в умовах російської агресії у 2014 р. *Історико-політичні студії*, 1, 72.

утвердження її міжнародного іміджу, сприйняття нашої держави як надійного і передбачуваного партнера на світовій політичній арені.

Головним завданням української діаспори США в процесі вибудовування двосторонніх стратегічних відносин цієї держави з Україною наразі є зменшення впливу російської пропаганди на федеральну і місцеву політичну еліту Сполучених Штатів – тобто, підтримка балансу сил в інформаційному полі. Наступним напрямом її роботи можемо вважати здійснення лобістського тиску на високопосадовців США задля надання Україні військово-політичної, фінансової та гуманітарної підтримки. Водночас, такий тиск сьогодні здійснюється і в рамках найвпливовіших міжнародних організацій (ООН, НАТО, МВФ) як самими діаспорними організаціями, так і через офіційних представників США. Крім того, саме українська громада США сьогодні опікується питаннями надання гуманітарної допомоги Україні через громадські та урядові ініціативи в США та в результаті налагодження й координації роботи представників української діаспори в різних країнах світу. Відтак, протягом останніх років під час вибудовування стратегічної взаємодії між Україною та США саме дії української діаспори часто ставали поштовхом до лобювання інтересів України з боку американських політичних діячів як на національному рівні, так і на міжнародній арені. Така діяльність наразі сприяє розбудові відносин між країнами та виведенню спільної зовнішньополітичної лінії поведінки у питаннях протистояння РФ, а також перспектив європейської та євроатлантичної інтеграції України.

References:

1. *Khartiya Ukrayina–SSHA pro stratehichne partnerstvo 2008 (Uryad Ukrayiny ta Uryad SSHA)*. [Ukraine-US Charter on Strategic Partnership 2008 (Government of Ukraine and US Government)]. *Ofitsiynyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. [The official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/840_140> [in Ukrainian]. (2018, May, 08).
2. Ukrainian World Congress (2014). *Memorandum pro spivpratsiu mizh Svitovym Kongresom Ukraintsiv ta Kabinetom Ministriv Ukrainy*. [Memorandum on cooperation between the World Congress of Ukrainians and the Cabinet of Ministers of Ukraine]. <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Memoranda/28_08_2014-Memorandum-Ukr.pdf> [in Ukrainian]. (2018, May, 06).
3. *Rozporiadzhennia pro skhvalennia Kontseptsii Derzhavnoi prohramy spivpratsi iz zakordonnymy ukraintsiamy na 2017-2020 rr. 2017 (Kabinet Ministriv Ukrainy)*. [Resolution on Approval of the Concept of the State Program of Cooperation with Foreign Ukrainians for 2017-2020 (Cabinet Of Ministers Of Ukraine)]. *Ofitsiynyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. [The official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/428-2017-%D1%80>> [in Ukrainian]. (2018, May, 08).
4. CONGRESS.GOV (2014). *Support for the Sovereignty, Integrity, Democracy, and Economic Stability of Ukraine Act of 2014. Public Law 113-95* <<https://www.congress.gov/113/plaws/publ95/PLAW-113publ95.pdf>> [in English]. (2018, May, 09).
5. CONGRESS.GOV (2014). *S.2828-Ukraine Freedom Support Act* <<https://www.congress.gov/bill/113th-congress/senate-bill/2828/text>> [in English]. (2018, May, 06).
6. Homotiuk, O., Nedoshytko, I. (2014). *Ukrainska diaspora SSHA u protsesakh ukrainskoho derzhavotvorenna: perspektyvy doslidzhennia* [Ukrainian diaspora of the USA in the process of Ukrainian state-building: research perspectives]. *Naukovi vyklady* [Scientific Presentations], 5, 48-53. [in Ukrainian].
7. Kardash, P., Kot, S. (1998). *Ukrainci v sviti* [Ukrainians in the world]. Kyiv; Melbourne: Fortuna. [in Ukrainian].
8. Klymchak, M. (2011, May, 20). *U Chykhah vidznachyly 25-tu richnytsiu Chornobylia* [The 25th Chornobyl anniversary was commemorated in Chicago]. *Svoboda* [Freedom].
9. Kuropas, M. (1984). *Istoriia ukrainskoi imihratsii v Amerytsi. Zberezhennia kulturnoi spadshchyny* [History of the Ukrainian immigration in America. Preservation of cultural heritage]. New-York: Ukrainskyi Musei. [in Ukrainian].
10. Lazebnyk, S.Yu. (2007). *Zakordonne ukrainstvo: vytoky ta siohodennia* [Foreign Ukrainians: origins and current situation]. Kyiv: Istyna. [in Ukrainian].
11. Pavlychko, D.V. (2011). *Problemy svitovoho ukrainstva v diialnosti Ukrainkoi Vsesvitnoi Koordynatsiinoi Rady (2006-2011)*. [Problems of world Ukrainians in the activities of the Ukrainian World Coordinating Council]. Kyiv: Osnovy. [in Ukrainian].
12. Suhobokova, O.O. (2015). *Ukrainska diaspora yak chynnyk pidtrymky Ukrainy SSHA i Kanadoiu v umovakh rosiiskoi ahresii u 2014 r.* [Ukrainian diaspora as a factor for Ukraine's support by the United States and Canada under the circumstances of the Russian aggression in 2014]. *Istoryko-politychni studii* [Historical and Political Studios], 1, 69-75. [in Ukrainian].
13. Troshchynskyi, V.P., Shevchenko, A.A. (1999). *Ukrainci v sviti* [Ukrainians in the world]. Kyiv: Alternatyvy. [in Ukrainian].

14. Cholii, Ye., Romaniv, S. (2011) *Protokol richnykh zahalnykh zboriv Svitovoho konhresu ukrainsiv (21-23 serpnia 2011)* [Minutes of the Annual General Meeting of the World Congress of Ukrainians (21-23 August 2011)]. <http://www.ukrainianworldcongress.org/repository/Annual_meetings/2011/Book2011.pdf> [in Ukrainian]. (2018, May, 07).
15. Lopukh, V. (2014). The effects of the 'fourth wave' of immigrants from Ukraine on the Ukrainian diaspora in the United States. *Demohrafiya ta sotsial'na ekonomika*, 1 (21), 193. [in English].
16. Texty.org.ua (2016) *Pro shcho domovliaiutsia ukrainsi z amerykanskymy senatoramy. Informatsiina borotba diaspori v SShA* [What Ukrainians agree with the American senators. Information campaign of the diaspora in the USA]. <http://texty.org.ua/pg/article/textynewseditor/read/64725/Pro_shho_domovlajutsa_ukrajinci_z_amerykanskymy_Senatoramy> [in Ukrainian]. (2018, May, 07).
17. Embassy of Ukraine in the United States of America (2018) *Ukraina u Spoluchenykh Shtatakh. Ukrainsi u SShA. Ukrainska hromada v SShA* [Ukraine in the United States. Ukrainians in the United States. Ukrainian community in the USA]. <<http://usa.mfa.gov.ua/ua/ukraine-us/ukrainians-in-us>> [in Ukrainian]. (2018, May, 08).